

Position Paper

Opmerkingen van de VNG op de Begroting van het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen

In week 42 (13-15 oktober 2020) behandelt u de begroting OCW (35570 VIII). De VNG vraagt uw aandacht voor de volgende onderwerpen:

1. **Laaggeletterdheid:** gemeenten moeten structureel loon- en prijsindexatie krijgen voor de bestrijding van laaggeletterdheid. Monitoring van educatie-activiteiten door gemeenten mogen niet leiden tot bureaucratie en onevenredige administratieve belasting.

2. **Passend Onderwijs:** er moet budget vrij gemaakt worden voor passend onderwijs, anders dreigt de ingezette spiraal van meer doorverwijzing naar speciaal onderwijs - minder ondersteuningsmiddelen in de reguliere context - in stand te blijven.

3. **Onderwijshuisvesting:** het is nodig stappen te zetten op weg naar de verduurzaming van schoolgebouwen.

1. Laaggeletterdheid

De VNG werkt samen met het Rijk aan de aanpak van laaggeletterdheid, zoals ook in het Interbestuurlijk Programma is opgenomen. Het ontbreken van basisvaardigheden (zoals lezen, schrijven, rekenen, omgaan met de computer) betreft immers een hardnekkige maatschappelijke opgave met negatieve gevolgen voor de betrokkenen en de samenleving.

Gemeenten vinden dat de minister een meerjarige financiële garantie inclusief loon- en prijsindexatie voor de specifieke uitkeringen aan gemeenten moet geven, gericht op het bestrijden van laaggeletterdheid en andere onderwijsachterstanden. Nu vernemen gemeenten pas lopende een jaar of de indexatie al dan niet wordt toegekend en in 2019 is deze plotseling niet verleend, terwijl het ministerie de indexatie wel van het ministerie van Financiën had ontvangen. Sterker: OCW

bleek niet bereid een meerjarige index-garantie te willen geven voor de looptijd van deze afspraken.

Deze gang van zaken werkt belemmerend voor een slagvaardige aanpak binnen de voor- en vroegschoolse educatie en het voortijdig schoolverlaten. Dit klemmt des te meer als er meerjarige beleidsmatige afspraken tussen Rijk en VNG aan ten grondslag liggen, zoals bij de laaggeletterdheid.

Gemeenten hebben een structurele specifieke uitkering educatie van in 2020 € 60,4 miljoen, die louter besteed mag worden aan cursusactiviteiten. Op basis van de *Bestuurlijke afspraken laaggeletterdheid 2020-2024* kwam daar een decentralisatie uitkering bij, oplopend van € 5 tot € 7,5 miljoen. Hiermee kregen de 35 WEB-contactgemeenten een regierol om op basis van regionale plannen te zorgen voor bredere netwerken en een betere aansluiting met het sociaal domein, omdat

laaggeletterden vaak meerdere problemen tegelijk hebben. Daarnaast kan deze uitkering worden besteed aan gerichtere toeleiding en werving met name voor moeilijk bereikbare doelgroepen (als NT1), een kwaliteitsimpuls en gerichtere monitoring.

Een uitgangspunt bij de samenwerking tussen de overheden is wederkerigheid en onderling vertrouwen plus middelen en instrumenten die in lijn zijn met de beleidsmatige doelen. Hieraan heeft het echter bij de uitwerking van de Bestuurlijke afspraken laaggeletterdheid ontbroken, waardoor wij genoodzaakt waren deze medio 2020 op te zeggen.

Burgers, die meedoen aan educatie-activiteiten, werken aan de verhoging van hun taalniveau. Het gaat echter ook om de verbetering van hun zelfredzaamheid in de samenleving. Om de drempel voor deelname te verlagen schakelen gemeenten diverse soorten instellingen van vrijwilligers en/of professionals in. Te ontwikkelen instrumenten voor kwaliteit en monitoring moeten met deze variëteit rekening houden en niet leiden tot bureaucratie en onevenredige administratieve belasting. Wij zagen deze uitgangspunten bij het Rijk onvoldoende terug in de uitwerking van de Bestuurlijke afspraken. U heeft deze gelukkig wel onderkend in uw op 29 september aangenomen moties [Kuik](#) (28760-103) en [Tielen-Kwint](#) (28760-104).

2. Passend Onderwijs

Op 16 november vindt het Notaoverleg over Passend Onderwijs plaats. De VNG zal in de aanloop daar naartoe met een inhoudelijke reactie komen. Nu stelt u echter de begroting OCW vast en het is ons opgevallen dat er in ieder geval nu niet is gekozen voor een verhoging van de ondersteuningsmiddelen voor samenwerkingsverbanden. Daarmee dreigt de ingezette spiraal van meer doorverwijzing naar speciaal onderwijs - minder ondersteuningsmiddelen in de reguliere context - in stand te blijven. Wij roepen u daarom op in dit debat met minister Slob aan te dringen budget vrij te maken voor Passend Onderwijs. Een gebrek aan middelen leidt er toe dat het ons gezamenlijke streven van inclusief onderwijs niet naderbij brengt. Een ander negatieve consequentie zijn de gevolgen voor de gemeentelijke uitgaven op leerlingenvervoer. Kinderen in het speciaal onderwijs moeten daarvan veel vaker gebruikmaken dan kinderen in het regulier onderwijs.

Overigens is het opvallend dat er voor de *Verbeteragenda Passend Onderwijs*, waarop u in een aantal moties heeft aangedrongen, geen middelen op de begroting te vinden zijn. Betekent dit dat de

minister van plan is de *Verbeteragenda* naar het volgende kabinet door te schuiven, waarmee de start waarschijnlijk pas in het schooljaar 2022-2023 zal zijn en niet in het beoogde schooljaar 2021-2022?

3. Structurele aanpak Onderwijshuisvesting

Het kabinet heeft 1 oktober 360 miljoen als cofinanciering voor verbetering van de ventilatie op scholen toegezegd. Naast investeringen in het binnenklimaat van scholen, waaronder ventilatie, is het ook nodig om stappen te maken voor de verduurzaming van schoolgebouwen. Door het combineren van deze doelen kunnen gemeenten en schoolbesturen gezamenlijk de middelen voor onderwijshuisvesting effectief inzetten. Hiermee kan op meerdere vlakken winst behaald worden. De bouwsector krijgt een broodnodige impuls. Het binnenklimaat van schoolgebouwen wordt verbeterd, waarmee de leer- en werkomstandigheden voor de leerlingen en de leraren vooruitgaan. Met het verbeteren van de energieprestaties van de schoolgebouwen wordt een bijdrage geleverd aan de brede opgave van het klimaatakkoord.

De opgave voor de noodzakelijke, structurele verbetering van de schoolgebouwen in Nederland is groot. In het funderend onderwijs is sprake van een achterstand op het gebied van de kwaliteit van huisvesting. Verduurzaming en kwaliteitsverbetering moeten daar in combinatie een antwoord op geven. Door het combineren van deze doelen kunnen gemeenten en schoolbesturen gezamenlijk de middelen voor onderwijshuisvesting effectief inzetten.

De PO-Raad, VO-Raad en de VNG hebben in het kader van het klimaatakkoord gewerkt aan de routekaart PO/VO en zullen deze op korte termijn publiceren. Uit de routekaart blijkt dat voor het aanpakken van deze opgave jaarlijks een bedrag van 700 miljoen euro extra nodig is, voor de komende 30 jaar. Met structurele extra financiering kunnen gemeenten en schoolbesturen kosten-effectiever en planmatig werken aan de hoognodige verbetering van de schoolgebouwen.

